

KMETJSKI LIST

Izhaja vsako sredo. — Naročnina: za celo leto 30 Din. za pol leta 15 Din. za inozemstvo za celo leto 50 Din — Inzerati po tarifu. — Pismenim vprašanjem naj se priloži znamko za odgovor. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

Rokopisi se ne vračajo. — Plača in toži se v Ljubljani. — Uredništvo in uprava je v Ljubljani v Kolodvorski ulici št. 7. — Telefon inter. št. 32-59. Račun pri poštni hranilnici št. 14.194.

Potovanje bana dr. D. Marušiča ob severni meji.

Ban dr. Marušič je odpotoval v soboto 10. januarja na daljše potovanje na severno mejo Dravske banovine, da se sam prepriča o potrebah tamošnjih krajev, drugič pa tudi da ljudje sami vidijo in se prepričajo, da hoče biti banska uprava v enaki meri pravična vsem krajem in ljudem, kolikor to dopuščajo denarna sredstva banovine.

Bana dr. Marušiča je spremljal na njegovem potovanju tudi podban dr. Pirkmajer in še nekaj uradnikov.

Prvi cilj potovanja je bil Maribor, kjer so se zbrali načelniki vseh uradov in korporacij, da pozdravijo najvišjega zastopnika javne oblasti v Dravski banovini. Ban dr. Marušič je imel na uradništvu pri tej priliki lep nagovor, v katerem je povdarjal »da uradniku ni dovolj, da je samo uradnik, ampak da mora biti tudi pravi Jugoslovčan, ki se zaveda, da je v idejah Nj. Vel. kralja edina rešitev Jugoslavije.

Naslednjega dne je sprejel ban dr. Marušič veliko število deputacij iz Maribora in okolice in ljudje so bili zadovoljni, ker jim je bila dana prilika, da so mogli čisto svobodno povedati svoje želje in zahteve. To je napravilo na ljudi najboljši vtis in vsi so odhajali domov v prepričanju, da bodo njihove želje našle tudi razumevanje v okviru denarnih možnosti.

V Ptuj.

11. januarja je ban dr. Marušič odpotoval s svojim spremstvom v Ptuj in v Prekmurje. V Ptuj je imel ban dr. Marušič znamenit nagovor na uradništvu in na člane deputacij, kjer je rekel med drugim:

»Danes v sedanji velevažni dobi, je naša sveta dolžnost, da z vsemi svojimi silami delamo za konsolidacijo našega državnega doma. To nam veleva tudi naša odgovornost do naših potomcev, ki jim moramo zapustiti dobro urejen dom. Mogoče se nismo zavedali, kakšne dolžnosti nam je nalagalo dejstvo, da živimo v lastni svobodni državi. Danes, po 12. letih, vidimo, da smo bili nepripravljeni za veliko odgovornost, ki jo nalaga našemu narodu samostojno življenje v neodvisni državi. Naš kralj je naš edini pravi pot, ki vodi k gospodarskemu, kulturnemu in duševnemu napredku naše ljubljene Jugoslavije.«

Tudi v Ptuj je g. ban sprejemal razne deputacije pozno v noč.

V Murski Soboti.

Na posebno svečan način so pozdravili g. bana Prekmurci. Murska Sobota je bila vsa v zastavah, občinski svet pa se je zbral na svečano sejo, kjer je pozdravil g. bana župan Benko z govorom, ki je res prihajal iz srca in zato tudi segel v srce. Rekel je med drugim:

»Znano nam je Vaše demokratično čuvstvanje in Vaše človekoljublje. Baš zato vidi naša občina v Vaši osebi v Vašem visokem položaju tistega narodnega delavca, pred katerim lahko odkrijemo svoje težnje in s katerim lahko sodelujemo pri izvedbi ciljev in programa pravega jugoslovanstva.«

Na pozdrav g. župana je odgovoril ban dr. Marušič sledeče:

»Velecenjeni gospod župan!

Cenjeni gospodje občinski svetniki!

Dva razloga sta me dovedla do tega, da sem prišel med vas. Prvi je bila želja, da spoznam potrebe in težnje Prekmurja, naše Slovenske krajine, da stopim v stik z narodom, ki ga je usoda skozi stoletja ločila od matice, ki je bil ločen od svojih bratov z državnimi mejami in ki ima zaradi tega gotove težkoče, ki jih je treba odstraniti, da omogočimo skupno bratsko življenje.

Na drugi strani je bila moja želja, da predvsem pokažem znake bratske ljubezni ne samo Murski Soboti kot kulturnemu in gospodarskemu središču naše Slovenske krajine, ampak vsemu Prekmurju, da pokažem znake ljubezni in simpatije, ki so si jih prekmurški prebivalci pridobili kot naši najmilejši bratje.

Znano mi je, da je bil položaj v Prekmurju tak, da moramo postaviti v Prekmurje najboljše uradnike. Ti uradniki se morajo zavedati, da imajo specijelne dolžnosti, da moramo pridobiti Prekmurje ne samo v gospodarskem oziru, ampak tudi njegova srca. Ti uradniki se morajo zavedati ne samo svojih dolžnosti, ampak morajo tudi s srci sodelovati pri povzdigu Prekmurja. Tolmačiti morajo ljubezen in simpatije, ki jo goji vsa Dravska banovina do našega Prekmurja.

Bodite prepričani, da bomo s složnim sodelovanjem dosegli velike uspehe. Meni je drago, da ste tako jasno spoznali pomen januarskega manifesta. Vidimo, do dobro in globoko doumevate pomen energičnega koraka Nj. Vel. kralja.

Prej, v strankarskih časih, je tudi najboljša ideja, kadar je morala iti skozi neštete politične in strankarske kanale, lahko postala umazana. Sedaj, ko je Nj. Vel. kralj postavil geslo: kralj in narod, imate priliko, da neposredno iznesete svoje želje in da sodelujete pri upravi in za napredek naše domovine. Danes, ko hvala Bogu ni več strankarstva, se mora to geslo Nj. Vel. kralja pokazati pri vsem udejstvovanju.

Prišel sem med vas, da složno sodelujemo. Jaz sam, brez Vas, ne morem ničesar napraviti. Zato zahtevamo složno in odkritosrčno sodelovanje vseh. Naše delovanje se mora razviti v složni harmoniji. Potrebno je, da tudi Vi složno sodelujete v duhu manifesta Nj. Vel. kralja in z ljubeznijo do naše velike in lepe Jugoslavije. Vi se morate danes zave-

dati zlasti tega, da smo svobodni ljudje in da danes ni več tujcev, ki bi jim bili podložni. Ako se je nekoč delilo naše prebivalstvo v dva tabora, v hlapce in sužnje ter v gospodujoči del naroda, danes lahko rečemo, da smo sedaj gospodarji na svojih svobodnih tleh. Ta duh zamozavesti, duh ponosa in duh svobode nas mora voditi pri našem delovanju, potem bomo lahko prepričani, da je bilo naše delovanje v resnici v duhu kraljevega manifesta.«

Občinski svetniki so sprejeli govor bana dr. Marušiča z velikim navdušenjem in ploskanjem.

Iz Murske Sobotice je krenil g. ban v več obmejnih občin, kjer ga je prebivalstvo povsod navdušeno pozdravljalo in mu z vso odkritosrčnostjo povedalo svoje želje.

V Dolnji Lendavi.

Obisk v Dolnji Lendavi je bil velikega pomena za celo vrsto prekmurških občin. Zastopniki teh občin so g. banu izročili posebno spomenico, kjer so povedali vse, kar si najbolj žele.

Mi smo prepričani, da bo ban dr. Marušič storil vse, da po možnosti ugotovi vsem v spomenici izraženim željam.

V Ljutomeru.

V Ljutomer se je pripeljal ban dr. Marušič 13. januarja zvečer. Tudi tam so ga čakale številne deputacije, ki jih je sprejemal do pozne ure, nakar je odpotoval skozi Maribor

v Prevalje in Črno.

Prva postaja, kjer se je ustavil, so bile Prevalje, kjer je bana pozdravilo poleg uradnih zastopnikov zopet veliko število deputacij. Odposlanci ljudstva so predvsem poročali, naj se uravna vprašanje vojne odškodnine za one, ki so za časa osvobodilnih bojev za Koroško trpeli škodo. G. banu so predložili prošnjo, kjer prosijo:

1. da se zakon o povračilu vojne škode z dne 30. junija leta 1920. razširi tudi na severni del naše kraljevine;
 2. da se prizna v letih 1918 in 1919 po deželni vladi za Slovenijo v Ljubljani ugotovljena in precenjena vojna škoda kot izvršna razsodba;
 3. da bi predsednik vlade izvolil odrediti, da se ta škoda čimprej poravnava.
- Zelo prisrčen je bil

pozdrav rudarjev

v Mežici, kamor se g. ban nenadoma pripeljal.

Tam so se zbrali rudarji in delavci, da pozdravijo svojega bana. Prvi ga je pozdravil inž. Fettich. Vidno vzradošen nad sprejemom delavcev in rudarjev, je imel ban lep patrijotičen govor, v katerem je povdaril, da

so tudi delavci poklicani, s svojim delom pomagati pri konsolidaciji države. Delavci so konstruktiven faktor v naši državi. Ko je kralj Aleksander apeliral na vse, je pri tem mislil tudi na delavce.

Nato se je ban odpeljal v Crno, ki je bila vsa v zastavah. Tudi tam so se zbrali zastopniki raznih društev in duhovščine. Pozdravil je bana župan Geršak. Ban se je zahvalil za lepi pozdrav, nato pa je posetil bolnico krajevne bratovske skladišnice. Tudi tukaj si je g. ban ogledal osnovno šolo, nakar se je s spremstvom vrnil v Prevalje, odkoder je v avtomobilu nadaljeval pot v

Slovenjgradec.

Tu je bana pozdravil v jedrnatem govoru župan Bratkovič, ki je izrazil vdanost tamošnjega prebivalstva kralju in obljubil čvrsto in složno sodelovanje pri izvršitvi idej Nj. Vel. kralja za utrditev in konsolidacijo naše države.

Ban se je zahvalil za pozdrav, nato pa je hčerka sreskega načelnika Silvica Vilharjeva deklamirala pozdravno pesmico in izročila banu šopek cvetlic. Ban je deklico poljubil na čelo. Župan Bratkovič je nato pozdravil še pomočnika dr. Pirkmajerja, ki je pred 15 leti služboval v Slovenjgradcu in dobro pozna tukajšnje prebivalstvo in njegove potrebe. Posebno lep vtis je napravila velika množica šolske mladine, ki je prav navdušeno in prisrčno vzklikala Nj. Vel. kralju in banu. G. ban je nato sprejemal deputacije raznih organizacij, ki so mu sporočile želje prebivalstva.

Preko Velenja, Polzele in Braslovč, kjer je posvečal g. ban posebno pozornost zastopnikom delavstva, se je ban odpeljal v

Celje,

kjer je po uradnih pozdravih sprejemal deputacije do poznega popoldneva. Deputacij je bilo zlasti mnogo iz okoliških občin, katerih zastopniki so vsi zatrjevali svoje soglasje z velikimi idejami Nj. Vel. kralja.

Iz Celja se je g. ban odpeljal še v Št. Jurij ob juž. železnici, kjer si je ogledal tamošnje kmetijsko šolo.

G. ban je bil vidno ginjen od prisrčnega sprejema, prirejenega mu od sinov naših kmetov ter je imel daljši govor. Dejal je med drugim, da je z veseljem prišel v to trdnjavo kmečke misli, in sicer zato, da bodo širom banovine vedeli, da znamo ceniti kmečki stan, ki je najvažnejši činitelj v državi ne samo v gospodarskem pogledu, temveč tudi v nacionalnem in obrambnem. »Mi se imamo zahvaliti za ustvaritev naše svobodne države zlasti žrtvam kmečkega stanu. Znano pa je tudi, da bo kmečki stan vedno stal na braniku svoje domovine in svobode, ako bo to potrebno.«

G. ban si je nato v spremstvu g. ravnatelja Petkovška ogledal šolo in jo našel v vzornem redu.

Iz Št. Jurja se je g. ban vrnil v Ljubljano, kjer je o svojem potovanju dal sledečo izjavo:

»Predvsem moram s posebnim poudarkom ugotoviti, da se je povsod, kjer sem stopil v stik z ljudstvom, jasno videlo, da se narodna in državljanska zavest prebivalstva vedno bolj jača in da so vsi sloji z radostjo sprejeli manifest Nj. Vel. kralja od 6. januarja, ki jih je rešil pogubonosnih in za obstoj države nevarnih strankarskih borb. Razveseljivo je bilo to dejstvo v Prekmurju, kjer so manifestacije za kraja in državo zavzele naravnost impozanten značaj in kjer so me zlasti tudi vse deputacije preprostega naroda zaprosile, da sporočim na merodajnem mestu njih zagotovilo popolne udanosti do Nj. Vel. kralja in do kraljevske vlade. Zelo značilne so bile tudi izjave zastopnikov prebivalstva nemške in madžarske narodnosti, ki so se povsod potrudili, da govore v državnem jeziku

in so z ostenativno odločnostjo izrazili svoje zadovoljstvo z 6. januarjem. Vsi brez izjeme so izjavljali svojo pripravljenost, da z vsemi svojimi silami sodelujejo pri pričetki konsolidaciji države.

Presenetilo me je naravnost, s kakšno prisrčnostjo je bil manifest Nj. Vel. kralja povsod sprejet in županov in zastopnikov javnih korporacij, kakor tudi od zastopnikov kmečkega ter delovnega ljudstva. — Zlasti prijeten vtis je napravilo, s kakšno uvidevnostjo in zaupanjem so zastopniki kmečkih občin, ki so me povsod posetili v velikem številu, iznašali svoje želje in vedno upoštevali težkoče, zaradi katerih je takojšnja rešitev enega ali drugega vprašanja nemogoča. S tem so zopet pokazali, da je in ostane kmečki narod steber Jugoslavije, na katerega se je vedno mogoče zanesti. Prav tako pa so tudi zastopniki delavcev pokazali polno razumevanje za prizadevanje sedanje vlade za konsolidacijo

Horvat Pavle:

Prekmurski narod navdušeno pozdravlja svojega bana.

Z bliskovito naglico se je razširila vest med našim narodom: Ban dr. Drago Marušič prihaja v naše jugoslovansko Prekmurje. To nenavadno, nepričakovano vest, smo vsi jugoslovansko narodno zavedni Prekmurci z velikim navdušenjem in iskrenim veseljem vzeli na znanje. Veselili smo se prihoda gospoda bana dr. Marušiča tembolj, ker smo bili prepričani, da v osebi visokega gosta prihaja med nas zaupnik Njegovega Veličanstva in reprezentant kraljevske vlade, z namenom, da spozna naše kraje, se seznanji z našimi razmerami, vidi naše potrebe in da neposredno od naroda samega sliši njegove želje, prošnje in pritožbe, da mu na ta način lažje pomaga v njegovih upravičenih potrebah.

Mi, jugoslovansko orientirani, narodno zavedni Prekmurci, imamo popolno zaupanje v gospoda bana dr. Marušiča, saj podrobno poznamo njegovo izrazito jugoslovansko nacionalno dušo, njegovo viteško udejstvovanje pri zgodovinskem ustvarjanju naše nove in prave domovine, velike in lepe Jugoslavije. Tudi po vojni, po osvobojenju nam je znano njegovo nepristransko, neumorno, trudapolno delovanje za procvit države in obči blagor kmetско-delavnega naroda. Vse to nas prepričuje in nam je najboljši porok, da se bodo tudi naše nade uresničile in izpolnile naše želje, da bo tudi za Prekmurje prišel že davno zaželeni novi čas, čas popolnega prepoda v jugoslovanskem duhu, čas prave narodne zavesti in ponosa, čas svobodnega, gospodarskega, prosvetnega in kulturnega napredka.

Z velikim veseljem, popolno udanostjo in srčno ljubeznijo smo čakali in sprejeli gosp.

države kakor tudi za njen trud za socialno izboljšanje delavskih prilik.

Smatram za svojo dolžnost, da poudarjam na tem mestu vseskozi patrijotično čustvovanje vsega naroda ob severni meji in v Savinjski dolini.

Prav tako pa zasluži moje zaupanje tudi uradništvo, ki se trudi, da živi v dobrih zvezah z narodom. Zelel bi, da bi se ti stiki še bolj poglobili, kar velja zlasti za učiteljstvo, ki mora voditi prosvetno, kulturno in gospodarsko delo med narodom. Zlasti pa se mora učiteljstvo udejstvovati v sokolstvu, ki je tudi o priliki mojega poseta pokazalo svojo neizmerno in požrtvovalno ljubezen do naše svobodne domovine. Z zadovoljstvom sem se prepričal, da se sokolstvo lepo razvija in da se dnevno opaža porast njegovega vpliva med širokimi plastmi naroda. Vsepovsod se vidi, da postaja ritem narodnega udejstvovanja vsak dan živahnejši.«

bana, kraljevskega odposlanca. Ta dan je bil za nas, ki nam je država nad vse, ki nam je Jugoslavija naša najdražja svetinja, svečan, zgodovinski. Po tisočletnem suženjstvu, desetletni brezplodni strankarski borbi, smo prvič doživeli srečen trenutek, ko se nam je nudila prilika, da pozdravimo svojega — jugoslovanskega bana, ki je prvi v takem visokem položaju stopil na svobodna prekmurska tla, med svoje najmlajše brate, kakor jih sam imenuje, Benjamine. Dana nam je bila možnost, da smo ob tem zgodovinskem trenutku dali duška svojim notranjim jugoslovanskim čustvom, ko smo g. bana imeli v svoji bližini, svoji sredini, svojega med svojimi.

Uvidevajoč vzvišeno nalogo našega kralja in kraljevske vlade, vsi jugoslovansko narodno čuteči javni delavci v Prekmurju pri tej zgodovinski priliki svečano obljublamo, iskreno in javno izjavljamo, da bomo vsikdar in povsod sledili manifestu Njegovega Veličanstva kralja in da bomo z vsemi svojimi močmi, razpoložljivimi sredstvi delali po intencijah kraljevske vlade na razvoju in utrditvi jugoslovanske ideje v Prekmurju ter na konsolidaciji in napredku celokupne države, nedeljive, velike in enotne Jugoslavije. Hočemo in tudi iz srca želimo kar naitesnejše sodelovati z g. banom, ki je s svojimi očetovsko ljubeznivimi besedami, plemenitim sreem in simpatičnim nastopom osvojili srca našega naroda, osobito podeželskega ljudstva, ki vidi v predstavniku vlade g. banu svojega pravega zastopnika in zaščitnika malega človeka — kmetско-delavnega naroda.

Naše ceste in ljudsko delo na njih.

Naše ceste po vojni niso v najboljšem stanju. To vedo in čutijo najbolj kmetje, ki morajo voziti po njih. Kar kmet spelje po dobri in gladki cesti z enkratno vožnjo, to mora voziti po dvakrat in trikrat na slabi cesti. To je silna izguba delovnega časa. Drugič za kmete tudi ni vseeno, koliko trpi živina; na dobri cesti vozi konj z manjšim naporom večji in težji tovor kakor pa manjši tovor na slabi cesti z večjim naporom. Koliko več pa žival trpi, toliko več počitka mora imeti in toliko več krme potrebuje kakor manj zgarana žival, ali pa začne žival propadati, kar je še slabše, kajti s tem trpi občutno škodo kmečki kapital, ki je naložen v živini. Velike važnosti je kakovost ceste tudi za vozove. Na slabih

cestah se kovanje hitro obrabi in kolesa se kvarijo in lomijo mnogo bolj kakor na dobrih cestah — popravila pa so dandanes draga.

Popravljanje in vzdrževanje cest pa je dandanes drago in če hočemo imeti zopet enkrat dobre ceste, bo treba toliko bolj globoko seči v žep, kolikor dalje so bile zanemarjene. S cestami je prav tako kakor z obleko: majhna poškodba se hitro popravi in to z malimi stroški, kdor pa čaka, ta mora mnogo plačati za popravila, če je stvar sploh še za popraviti.

Za popravljanje naših pokvarjenih cest bomo morali plačati mnogo, ali pa bodo še bolj razpadle in razdrapane kakor so že.

Možnosti, kako dobiti za popravilo cest potrebni denar, je več. Ponekod najamejo dolgoročno posojila, drugod zopet pobirajo posebne cestne doklade, drugod pribijejo stroške za ceste kar k splošnim davkom ali pa obdavčijo vozila, ki cesto najbolj rabijo. Če pa še to ni dovolj, ne preostaja nič drugega kakor ljudsko delo, t. j. ljudje morajo sami prijeti za delo.

Za »ljudsko delo« (kuluk) se je odločila tudi naša vlada v zakonu o vzdrževanju cest in posamezne banovine so že izdelale pravilnike, po katerih naj se zakon izvrši. Priznamo, da bo obremenitev težka, ravno tako jo treba tudi priznati, da je nujno potrebna, če nočemo, da nam ne razpade še to, kar imamo.

Pravilnik za popraviljanje cest v Dravski banovini.

1. ločene odredbe.

Delo na cestah k železniškim postajam se grade in vzdržujejo s prispevki banovine, cestnih okrajev in iz posebnih virov: občinske ceste pa z občinskimi sredstvi, t. j. z dohodki letnega proračuna, dohodki občinskih podjetij in naprav ter iz posebnih virov. Kolikor oznaženi dohodki ne bi zadostovali, se mora uporabiti ljudsko delo po določenih samoupravnih cestah in po določenih tega pravilnika.

Temu osebnemu delu so zavezani vsi za delo sposobni moški prebivalci od polnih 18 do polnih 55 let starosti. Obveznost osebnega dela se lahko odkupi s plačilom ustrezne delavske dneve po določenih tega pravilnika. To odkupnino morajo ne glede na spol, starost in delovno sposobnost plačati tudi vsi davčni obvezanci, ki sicer ne spadajo pod obveznost osebnega dela, če plačajo nad 100 Din neposrednega davka. Te obveznosti osebnega dela, odnosno plačevanja odkupnine so oproščeni dijaki do 24 let (če ne plačujejo več kot 100 Din davka), dalje vojni invalidi, ki jim je invalidnina edini dohodek, redovne osebe, ki nimajo nikakršne plače, niti imetja, niti dohodka ter kulturne in humane ustanove, ki jih te obveznosti oprosti gradbeno ministrstvo.

Obveznosti.

Vsi državni civilni in voj. uslužbeni (razen podčastnikov, redovov in orožnikov) občinski uradniki in uslužbeni in upokojenci plačujejo osebno delo v delovnih dnevih tridnevne osnovne in položajne plače, odnosno pokojnine ne glede na spol, starost in značaj. Vsi ostali državni civilni in vojaški, banovinski in občinski uslužbeni, kakor tudi duhovniške osebe, kontraktualni uslužbeni in dnevnicaarji, ki nimajo osnovne in položajne plače in dobivaj svoje prejemke ločeno kot sistemizirano plačo in draginjstvo doklado ali stanarino, plačujejo osebno delo v denarju v znesku tridnevne plače brez ozira na draginjstvo doklado in stanarino. Oni uradniki, uslužbeni in dnevnicaarji, ki dobivajo odkupnino v globalnih vsotah, pa plačujejo odkupnino po tabeli § 40 zakona o samoupravnih cestah in po dnini, določeni s tem pravilnikom.

Enota, po katerih se odreja obveznost ljudskega dela.

Zaradi odrejanja delovne obveznosti, odnosno odkupnine določa § 40 zakona o samoupravnih cestah, vsakega za eno enoto pri osebah, ki plačujejo

neposred. davka	Din	dni dela
do 200	200	1
" 500	500	2
" 900	900	3
" 1.400	1.400	4
" 2.000	2.000	5
" 2.700	2.700	6
" 3.500	3.500	7
" 4.400	4.400	8
" 5.400	5.400	9
" 6.600	6.600	10
" 8.000	8.000	11
" 10.000	10.000	12

pri osebah, ki plačujejo nad 10.000 Din neposrednega davka, pa za več vsakih nadaljnjih 3000 Din po en Din več.

Za lansko leto je naknadno določena obveznost osebnega dela na največ 6 enot (3 enote za občinske in 3 za banovinske ceste). Kot ena enota se računa 1 dan pri osebi, ki plača do 200 Din neposrednega davka. Ker je določenih za lansko leto, za katero se bo delo opravilo letos, 6 enot, torej mora delati tak obvezanec 6 dni (6 krat 1), oziroma plačati 6 krat po 20 Din, kar znaša skupno 120 Din. Za odmero odkupnine se jemlje kot enota povprečna dnina navadnega delavca v znesku 20 Din, ki jo pa ban lahko ob izpremenjenih delovnih razmerah zviša ali zniža. Na podlagi omenjenih 6 enot cestnega dela, ki so do-

ločene za lansko leto, mora torej obvezanec, ki plača od 200 do 500 Din neposrednega davka in za katerega je določena 1 enota na 2 dni, delati 12 dni (6 krat 2), oziroma plačati odkupnino v znesku 240 Din (12 krat 20). Za obvezance, ki plačujejo od 500 do 900 Din neposrednega davka, znaša ena enota tri dni. Obveznost dela pa 18 dni (6 krat 3), oziroma odkupnina 360 Din (18 krat 20). Za obvezance, ki plačujejo od 900 do 1400 Din neposrednega davka, znaša ena enota 4 dni, obveznost osebnega dela pa torej 24 dni (6 krat 4), oziroma 480 Din odkupnine (24 krat 20).

Banke, hranilnice in posojilnice, delniške družbe, konsoreiji, podjetja in druge pridobitne ustanove ter naprave, kakor tudi njih osebe plačujejo odkupnino za osebno delo po paragrafu 40 v zvezi s paragrafom 41 zakona o samoupravnih cestah. (Ta paragraf 41 določa, da se v enem letu sme odrediti uporaba ljudskega dela odnosno odplačevanje dnin največ za tri enote pri oblastnih in tri enote pri občinskih cestah.)

Zavezanec katerih imovina ali podjetje se nahaja v več občinah, so obremenjeni z delovno obveznostjo, ki ustreza njih neposrednemu davku v vsaki občini posebej, opravljajo pa osebno delo za občinske ceste samo v občini svojega bivališča (domicil). Ostali zavezanci izvršujejo obveznost za občinske ceste v občini bivališč, za banovinske ceste pa v območju pristojnega cestnega okraja.

Zavezanci za ljudsko delo, ki imajo tovorno vozilo ali tovorno motorno vozilo, morajo priti na poziv oblasti na delo s sposobnim vozilom in porabno vprežno živino. Od navadnega vozila se računa ena dnina za tri delavske dneve, od tovornega motornega vozila pa za šest dni. Onim zavezancem, ki odmeri v enem letu manj delavnih enot nego so jih izvršili, se računa prispešek za nastopno leto.

Zavezanec, pozvan na delo, mora prinesiti s seboj potrebno hrano in orodje, ki ga prebivalstvo vobče uporablja, to je lopato, motiko, kramp, sekuro in slično. Oni zavezanci, ki izvršujejo obveznost z vozilom, morajo prinesiti s seboj tudi krmo za vprežno živino, odnosno bencin in mazilo za motorno vozilo. V nasprotnem primeru se odziv na delo ne računa za izpolnitev obveznosti.

Gradnja in vzdrževanje javnih nedržavnih cest z ljudskim delom se vrši praviloma dvakrat na leto, po možnosti tedaj, ko je prebivalstvo najmanj zaposleno s poljskimi deli, drugače pa le, če je promet prekinjen zaradi elementarnih nezdod.

Odmera obveznosti in odkupnine.

Do 25. februarja vsakega leta mora zakoniti zavezanec prijaviti pristojni občinski upravi, dali hoče svojo obveznost odslužiti ali odkupiti, ako ima pravico do odkupa. Cestna obveznost pretvorjena v denar se mora plačati najdalje do 1. oktobra vsakega leta, sicer se prisilno izterja.

Obvezno ljudsko delo odnosno odkupnina za osebno delo se v enem letu praviloma odreja največ za tri enote pri banovinskih cestah in za tri enote pri občinskih cestah. Glede banovinskih cest odreja uprasko delo odnosno plačevanje odkupnine banska uprava po sreskih načelstvih, glede občinskih cest pa obče upravno oblastvo prve stopnje. Občinske uprave so dolžne sestaviti najdalje do konca januarja vsakega leta sezname zavezancev za ljudsko delo, in sicer ločeno za osebe, ki same delajo ali po namestniku z vozilom ter ločeno za osebe, ki svojo obveznost plačajo z denarjem.

Za odkup se računa dnina od 20 Din.

Odkupnino za banovinske ceste pobirajo pristojne davčne uprave, odkupnino za delo na občinskih cestah pa odmerjajo in pobirajo občinske uprave v lastnem področju. Odkupnino državnih banovinskih in občinskih uslužbenecv pobirajo izplačujoče blagajne ter pošiljajo 50 odst. nabranih zneskov upravi občine, na čije ozemlje so pobrani, 50 odst. pa bankski upravi. O pritožbah zoper sestavo seznamov odloča obče upravno oblastvo I. stopnje, v občinah z mestnim načelstvom pa banska uprava. Pritožbe se vlagajo ali prijavljajo pri občinski upravi v roku 14 dni po dnevu javne razglasitve.

Zavezanci, ki niso odkupili svoje obveznosti ali ki niso prišli na delo odnosno poslali sposobnega namestnika, se privedejo na delo prisilno ter se vrhu tega kaznujejo z zaporom 7 dni. Enako se kaznujejo zavezanci, ki nočejo delati po odredbi nadzornega organa. Izterjavo in kazen izreka na predlog cestne uprave obče upravno oblastvo I. stopnje.

Oprostitev plačevanja državnega davka.

Na razna vprašanja, kako je z določbami zakona o davku na neoženjene in davčni oprostitvi davčnih zavezancev z 9 ali več otroci, sporočamo, da so zadnji po dosedanjih navodilih finančnega ministrstva oproščeni le državnega davka in ne tudi avtonomnih doklad na te davke. Vsak, ki je na osnovi tega zakona oproščen državnega davka, se mora sam prijaviti pristojni davčni upravi.

Dr. Albert Kramer imenovan za našega poslanika v Pragi.

Z ukazom Nj. Vel. kralja na predlog ministra za zunanje zadeve in v soglasju s predsednikom ministrskega sveta je imenovan za izrednega poslanika in opolnomočenega ministra kraljevskega poslanštva v Pragi dr. Albert Kramer, bivši minister in član Vrhovnega zakonodajnega sveta.

Dr. Albert Kramer tudi našim širokim kmetskim slojem ni neznan osebno. Njegovo delo za osvoboditev Slovencev izpod avstrijskega jarma, njegova visoka umska in srčna kultura, konciliantna in pristopna narava ga je napravila poznanega in simpatičnega med slovenskim kmetskim ljudstvom.

Visoko je cenjeno in tudi priznано njegovo prizadevanje, da se odpravijo vsi oni vzroki in razlogi, vsled katerih so bili Slovenci do zadnjega časa deljeni v dva ostro ločena kulturna tabora, kar je imelo kvarne in neveselne posledice tudi na političnem polju. Njegovo prizadevanje je omogočilo zopetno kulturno zblizevanje naše vasi. Prav posebno je pa treba še podčrtati in priznati njegovo uvidevnost in spoznanje, da tako nastopajoča sloga in skupnost ne more biti trajna, če ni utemeljena na gospodarskih, socialnih in moralnih interesih združujočega se podeželja, to je, če ni zgrajena na pozitivni in ustvarjajoči kmetski miselnosti. Vse to mu kmetsko ljudstvo šteje v zaslugo, ker tega razumevanja prej ni bilo.

Vse te lepe lastnosti bo g. poslanik na novem odgovornem mestu postavil v službo naše Jugoslavije in mi mu želimo med bratskim narodom češkoslovaškim obilo uspeha na poglobitvi odnošajev obeh narodov.

Najbolje kupite

nogavice, damske in moške rokavice, damsko in moško perilo Bengeriévo, puloverje, telovnike (vestje) žepne robce, kravate, ovratnike, srajce, cifone, glote, čipke, vezanine, gumba, DMC prešice, ročne torbice, aktovke, dežnike, športne ter toaletne potrebščine le pri

JOSIP PETELINC, Ljubljana
blizu Prežemovega spomenika, ob vodi

Po svetu

Najvažnejši politični dogodek preteklega tedna je začetek zasedanja takozvane »evropske konference« v Ženevi. Konferenca se je sestala na pobudo francoskega ministra za zunanje zadeve Brianda, odzvalo pa se je njegovemu pozivu 27 držav. Našo kraljevino zastopa na konferenci naš minister za zunanje zadeve dr. Voja Marinković. Briand je izdelal in vsem vladam predložil že lansko leto načrt, kako bi se dalo zediniti vse evropske države v neko ožje gospodarsko in politično zvezo, katere glavni namen bi bil, da prepreči morebitno novo svetovno klanje, ki bi brez dvoma Evropo uničilo. V načelu so res vse vlade pristale na ta načrt, toda sedaj, ko je bilo treba reševati vsa vprašanja konkretno in praktično, so se takoj pojavila silna nasprotja, ki ne obetajo nič posebno dobrega.

Nasprotje se je začelo kazati že pri vprašanju, ali naj se povabita na konferenco tudi sovjetska Rusija in Turčija ali ne. Za povabilo se je toplo zavzemal nemški minister za zunanje zadeve dr. Curtius, večina pa se je tega vprašanja izogibala. Ker je pa jasno, da se do pravega miru ne da priti brez dveh močnih držav, kakor sta Rusija in Turčija, je jasno tudi, da bo ostalo delo konference nepopolno ter da bo ostalo vse le pri — besedah.

Pokazalo pa se je pri tej priliki torej, da si stojita v Ženevi nasproti dve skupini, od katerih zahteva ena, naj se revidirajo mirovne pogodbe, druga pa vztraja na tem, da morajo ostati mirovne pogodbe neizpremenjene. Na prvi strani stojijo Nemčija, Rusija in vse premagane države in tudi Italija, na drugi strani pa države, ki jih več ali manj vodi Francija. V takem ozračju pa je malo upanja na uspeh, pač pa je mnogo verjetnejše, da bodo vse države svoje oboroževanje še povečale in poostrile.

Kmetško gibanje v Švici.

Da bi bilo mogoče ugotoviti pravo stanje kmetijskega pridelovanja, na podlagi katerega bi bilo mogoče iskati nova sredstva za izboljšanje, se je kmetško tajništvo odločilo, da uvede knjigovodstvo v kmetijska gospodarstva. Za to akcijo je našlo tajništvo razumevanje tudi pri vladi, od katere je dobilo skromno subvencijo v to svrhu. Prvi knjigovodski tečaj se je vršil februarja 1899 in se ga je udeležilo 10 kmetov. Odtlej prireja zveza vsako leto po nekaj takih tečajev in je na ta način kmetško tajništvo izvežbalo nad 3000 kmetijskih knjigovodij. Danes je nad 500 kmetov, ki pod nadzorstvom kmetijskega tajništva stalno vodijo knjige o svojem gospodarstvu. Ti kmetje odstopijo koncem leta celo svoje knjigovodstvo v proučevanje tajništva.

Kmetško tajništvo dobiva na ta način zanesljiv material o razmerah v kmetškem gospodarstvu in sigurno podlago za opazovanje učinkovanja državne gospodarske politike na kmetško gospodarstvo, posebno pa o vplivu davčne, carinske in tarifne politike. Kolike važnosti je to delo za kmetško gospodarstvo, in to ne samo kmetško gospodarstvo, ampak za dobro vsega narodnega gospodarstva države, dokazuje dejstvo, da so tudi mnoge druge države že postavile slične ustanove in se sedaj za to delovanje zveze zanima tudi Mednarodni gospodarski inštitut v Rimu.

Kmetška zveza ima v vsaki vasi svojega zaupnika, ki redno obvešča zvezo o vsem,

Dopisi

Medvode. Velecenjeni gospod urednik! Z ozirom na ondotni dopis v vašem cenj. listu z dne 14. t. m., števil. 2, na 4 strani izpod Sv. Katarine nad Medvodami blagovolite sprejeti sledeče pojasnilo, za katerega Vas prosim, da ga v prihodnji izdaji vašega cenj. lista objavite. Cesta v Ločniški dolini je razdeljena med posamezne vasi v občini Medvode, Sora in Stara Loka, katere imajo ob tej cesti posestva, ter morajo te vasi to cesto vzdrževati v za promet zmožnem stanju, s tlako. Ker se pa zadnji čas kljub vsem opominom na občane od strani občinskega urada, da naj se ta cesta posuje z gramozom, ni vsled hujskanja ničesar naredilo, je umevno, da je morala občina prav vse delo izvršiti na stroške občinske blagajne. Znesek, katerega je izplačala občina v letu 1930 za to cesto, znaša 10.017 Din, toraj nekaj malega manj, kot znaša skoro vsa bivša lovška najemina. Za vse druge ceste v občini, katerih je v Medvodah vsaj še trikrat toliko, kot je Ločniške ceste, je pa izdala občina v letu 1930 4.540 dinarjev. To pa samo vsled tega, ker se je v tem slučaju delalo s tlako, edino samo za delo za napravo gramozna se je izplačalo iz občinske blagajne. Pri Ločniški poti pa vsled nasprotovanja med občani, katerim je tlaka prideljena, ni bilo uspeha. Seveda dopisnik ne uvažuje ogromnih stroškov, katere je imela občina v zadnjih desetih letih s to cesto, niti onih 62.500 Din, katere nam je izposloval bivši g. sreski načelnik po povodnji iz leta 1926. S podporo in deloma tudi z občinsko podporo smo cesto na novo sezidali in posuli, dasiravno je bila na 6 km dolgi progi na večih krajih do 3 m globoko odplavljena ter smo tudi potok Ločnico, kolikor so nam razmere dopuščale, regulirali. G. dopisnik naj nam tukaj poroča, koliko se je on žrtvoval za to delo, v kateri koli obliki. Peš hoja od gostilne v Trnovcu, t. j. na koncu občinske ce-

ste v Ločniški dolini, do Medvod znaša približno 2 uri. Ako se poda g. dopisnik recimo ob deveti uri zjutraj od doma morda na občinski urad ali kamor koli v Medvode in med potjo še neosnovano kritizira, seveda ne more dospeti pred 4. ali 5. uro domov, s tem umevno dan, da ne rečem preveč, takorekoč zapravi, seveda ne vsled slabega pota, temveč vsled lastne krivde. Glede ceste v Ločniški dolini pa smelo trdim, da je možno danes po isti toliko peljati, kot po državni cesti in sicer z isto pripravo. Seveda to velja samo za oni del občinske ceste, katere spada pod okoliš občine Medvode, nikakor pa ne za oni del, kateri spada v okoliš občine Sora, ter v tem okolišu tudi občine Stara Loka, srez Kranj. Tudi glede te poti sem že večkrat opomnil županstvo Sora, v katerem območju se spodnji del Ločniške ceste nahaja, da to cesto spravi v za promet zmožno stanje, ako pa tega ne stori in pusti cesto, Bogu bodi potoženo, v zares skrajno zanemarjenem stanju, seveda jaz ne morem nič za to, ker nimam moči, da bi to z ne vem kako silo izvedel. Nadalje naj še omenim g. dopisniku, da je stala cesta v Ločniški dolini občino Medvode v letu 1930 vsaj še enkrat toliko, kolikor je plačalo območje, katero gravira na Ločniško cesto vse občinske naklade za občino Medvode za to leto. Svetujem tudi g. dopisniku, da naj ne hujska občanov in ne uganja krivičnih napadov s svojimi dopisi. — Jos. Šušteršič, župan.

Beltinci. Srečen dan smo doživeli Prekmurci, ko nas je obiskal g. ban dr. Marušič. Njegov obisk je napravil na nas vse najgloblji utis. Osvojil si je naenkrat naša srca in imamo popolno zaupanje v njega. Vsi so ga hoteli videti, vsi ga poznati. Zvedeli so, da je »Kmetški list« obširno pisal o g. banu in me vsi kmetje prosijo za dotično številko, da bolj spoznajo in se bolj pouče o njegovem delu za Jugoslavijo in za kmečki narod.

Gasilno društvo Škocijan pri Turjaku priredi dne 25. januarja t. l. ob pol 3. uri igro »Gasilec je najboljši« in bogat srečolov. Vabljeni so vsi prijatelji gasilstva.

činu zidanja na deželi ter o tem izdaja razne knjige.

Z zvezi z delovanjem gradbenega urada je kmetško tajništvo uredilo posebno zalogo »Trieur«, ki prevzema razne stroje iz tvornic na preizkušnjo. Ko se je stroje strokovno in praktično preizkusilo, se mnenje o njihovi uporabnosti objavi v Kmetškem listu, da vedo ravnati kmetški gospodarji pri nabavi in uporabi strojev.

Po vojni se je osnoval tudi odsek za kmetški kredit, ki je prevzel nalogo poskrbeti za rešitev vprašanja kmetškega kredita in za pobijanje prezadolženosti kmetov. Ta odsek je dolžan dajati kmetom nasvete v kreditnih zadevah in v važnih slučajih poskrbeti, da se preskrbijo kmetom posojila, snovati kmetške hralnilne zadrage in delati na to, da se izvede koncentracija kmečkega kapitala; proučevati vprašanje kmetске zadolženosti ter končno sodelovati pri pripravljanju zakonov, ki se nanašajo na kmetški kredit.

Končno je kmetško tajništvo napravilo vrh vsega tega tudi še dve jako važni socialni ustanovi. V Švici se dela na tem, da se prepreči cepljenje kmetških posestev, pa največkrat najstarejši sin ostane na očetovem posestvu, ostalim bratom pa izplača doto. Da kmetški sinovi, ki odidejo iz očetove hiše, ne pobegnejo od pluga in vasi, je kmetško tajništvo osnovalo zadrugo, ki s svojim jamstvom omogoča, da se tem kmetškim sinovom preskrbi posojilo za nakup odn. najem posestva in orodja. Tako se marsikateremu sinu posreči osnovati lastno gospodarstvo in ostati na vasi.

Dalje prihodnjič.

kar se zgodi na vasi, obenem pa tolmači ljudem ukrepe kmetške zveze. Poleg tega izdaja kmetška zveza tudi svoje glasilo »Kmetški list«, ki se tiska v nemščini, francoščini in italijanščini v 170 tisoč izvodih. Na ta način obstoji trdna vez med kmeti in zvezo.

Posebno važna ustanova od vsega začetka delovanja kmetškega tajništva je odsek za obveščanje o gibanju cen kmetijskih pridelkov in potrebščin, in to ne samo na domačih trgih, ampak tudi po vseh važnejših inozemskih tržiščih. Ta zavod izdaja svoj trg. časopis, ki izhaja tedensko v 130 tisoč izvodih v nemškem in francoskem jeziku. Poleg tega obvešča kmetško tajništvo švicarskega kmeta o gibanju cen tudi potom radiopostaj v Zürichu, Bernu in Lausanne-u, in sicer dvakrat na teden. Ta ustanova je obrnila na sebe pozornost inozemstva in že danes obstoje slični zavodi na Norveškem, Čehoslovaškem in v Avstriji. Sporedno s tem odsekom je uredilo kmetško tajništvo cenilni urad, ki ima nalogo, da daje strokovne cenitve v kmetškem gospodarstvu, kakor pri dedščinskih delitvah, kupu in prodaji, razlastitvi v javne svrhe ali podeljevanju kreditov. Ta urad ocenjuje tudi škode po požaru, toči, po poplavi in ostalih elementarnih nesrečah.

Za časa vojske, t. j. začetkom leta 1917., je kmetško tajništvo ustanovilo tudi gradbeni urad. Dolžnost tega urada je, dajati kmetom in kmetškim združnim ustanovam v vseh vprašanjih gradnje, strokovne nasvete. Razen tega izdeluje gradbeni urad načrte, stroškovnike, vodi in nadzira gradnje in slična dela, za zelo nizko nagrado. Končno prireja ta urad tudi predavanja in tečaje o na-

Grad Werfen pri Solnogradu.

Zgodovinsko znameniti grad Werfen pri Solnogradu je te dni popolnoma pogorel. Zgorela je tudi velika knjižnica in mnogo starih umetnin.

Roman, o katerem govori ves svet,
Remarkov roman
„Pot nazaj“

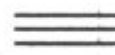
prične izhajati v nedeljo, dne 25. t. m.

v **„Jugoslovanu“**

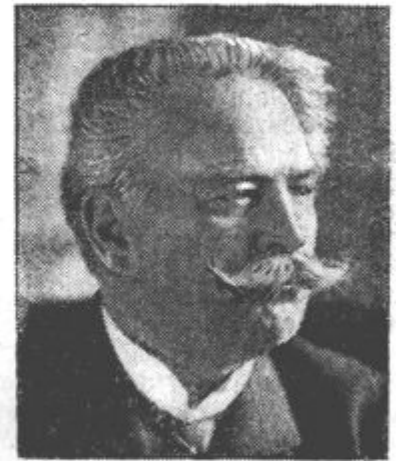
S svojim prvim velikim romanom iz svetovne vojne »Na zapadu nič novega« si je Remarque mahoma pridobil svetovno slavo, da je njegova knjiga danes najbolj brana in iskana knjiga na svetu. S svojim romanom »Pot nazaj« pa je Remarque svoj prvi uspeh še povečal, tako pretresljiv, silen in napet je roman »Pot nazaj«.

Kdor hoče spoznati najmodernejšo povest, kdor hoče čitati najzanimivejšo knjigo, ta bo čital Remarkovo »Pot nazaj«. Zato v nedeljo vsi v roke

»Jugoslovana«!

Smučanje v hribih.

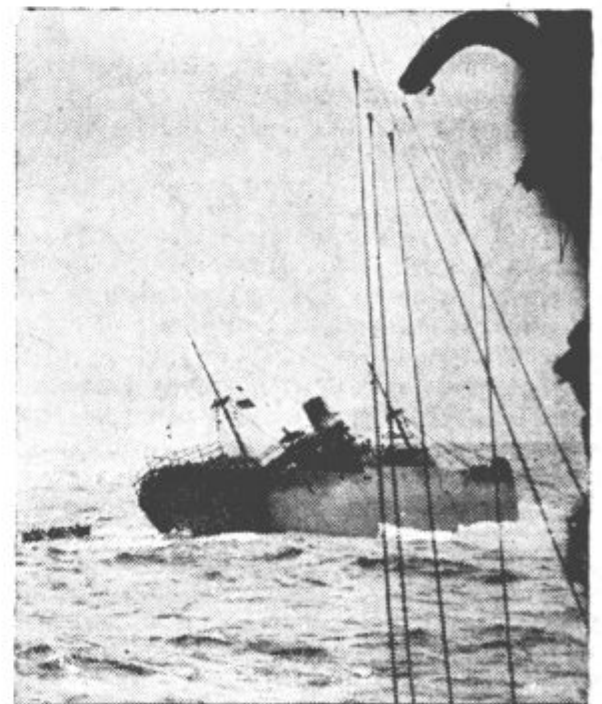
Grof Hamilton.

Grofa Hamiltona, predsednika švedske gospodske zbornice, je zadela med sejo zbornice kap. — Grof Hamilton je doživel 76 let, član parlamenta pa je bil 46 let.

Požar vladne palače.

V Bismareku, glavnem mestu Severne Dakote v Zedinjenih državah ameriških, je te dni izbruhnil požar, ki je popolnoma uničil vladno palačo, ki nam jo kaže naša slika. Mesto Bismarck so ustanovili nemški izseljenci leta 1885.

Nesreča na morju.

Grški parnik »Theodoros Bulgaris« je prišel med vožnjo v biskajskem zalivu v veliko nevarnost. Parnik se je začel že potapljati, ko je v zadnjem hipu na njegove brezlične znake za pomoč privozil do njega parnik »Viceroy of India« in rešil posadko. — Na sliki vidimo potapljajoči se parnik, poleg njega pa rešilni čoln z grškimi pomorščaki.

Novice

Plamenit dar Nj. Vel. kralja. Nj. Vel. kralj je blagovolil darovati društvu za izboljšanje naselbine »Kralja Aleksandra Karađorjevića« znesek 10.000 Din za izvršitev njegovih humanitarnih nalog.

Kralj boter 16. otroku. V vasi Odpočivalki v Bosni so krstili te dni 16. otroka in to 11. sina kmetu Mičiću. Botroval je otroku Nj. Vel. kralj, ki ga je zastopal komandant 33. pp. iz Banjaluke.

Najstarejši župan v Jugoslaviji umrl. Pretekli teden je umrl v Krapini najstarejši župan v naši državi Vilibald Sluga v starosti 78 let. Občini je načeloval 40 let.

Ljudsko štetje v Jugoslaviji bo v marecu. V oddelku za državno statistiko se dokončajo priprave za ljudsko štetje v Jugoslaviji. To štetje bi se imelo sicer že izvršiti 1. januarja, ker pa niso bila še vsa vprašanja rešena, se je preložilo za mesec marec.

Odredba glede višine občinskih trošarin. Banska uprava Dravske banovine je dovolila, da smejo pobirati vse občine Dravske banovine v času od 1. januarja 1931 do odobritve proračunov, odnosno razglasitve zvišanja trošarin v »Službenem listu«, občinsko trošarino na iste predmete in v isti višini, kakor so jih pobirale v letu 1930.

Ustanovni občni zbor »Sokola kraljevine Jugoslavije« je dne 2. februarja ob 3. uri v gasilskem domu v Škocijanu pri Turjaku.

Prepoved tovarniškega dela za kmečko mladino. Kmetijska družba v Ljubljani je poslala vlogo kraljevski vladi, v kateri prosi, da se prepove kmečki deci, ki ni dosegla starosti 18 let, delo v tovarnah. Vloga je motivirana s tem, da kmečki otroci po 14. letu starosti odhajajo v mesta in da se zaradi tega čuti na kmetih pomanjkanje delovne sile.

Vodovod v Suhi Krajini in Ptuju. Higijenski zavod v Ljubljani je dobil obvestilo, da je g. predsednik ministrskega sveta general Živković dovolil kredit 15 milijonov Din za zgradbo 50 km dolgega vodovoda v Suhi Krajini in v Ptuju. Higijenski zavod bo že letos pripravil vse potrebne načrte.

20 milijonov dinarjev za kmetijske tečaje. Minister za kmetijstvo je odobril kredit 20 milijonov dinarjev za otvoritev zimskih kmetijskih tečajev, ki se bodo vršili po občinah za pouk odrasle kmetijske mladine.

Izseljevanje v decembru. V mesecu decembru se je izselilo iz naše države preko Jésenic 351 oseb, in to v Francijo 134 in v Holandijo; ostalih 216 pa se je izselilo v prekomorske države, in sicer v USA 96, v Argentinijo 64, v Kanado 8, v Urugvaj 28, v Chile 4, v Brazilijo 4, v Mehiko 4 in v Južno Afriko 9. Vrnilo se je iz prekomorskih držav 599 oseb, iz evropskih pa 1862, torej število vrnjencev znaša 2461.

Izseljevanje v Belgijo prepovedano. — Uradni list objavlja kraljevski dekret o priseljevanju v Belgijo. Inozemski delavci in nameščenci se ne smejo naseliti v Belgiji brez predhodnega dovoljenja ministrstva pravde. Oblastvo utemeljuje ukrep s tem, da je pričela v Belgiji naraščati brezposelnost in da narašča število inozemskih delavcev, ki se žele naseliti v Belgiji.

Cigani oropali kmeta. V Temerinu pri Novem Sadu je vdrla tolpa ciganov v hišo posestnika Josipa Salaja in ga pod grožnjo smrti prisilila, da jim je izročil ves denar, nakar je tolpa izropala celo hišo in končno odpeljala iz hleva še konja. Izropane stvari so natovorili na voz, vpregli konja in pobegnili. Izropani posestnik je o dogodku obvestil orožništvo, ki je cigansko bando kmalu izsledilo in jo aretiralo.

Dober in zvest naročnik poravnava svojo naročnino najraje takoj ob novem letu. Če še niste, storite tudi Vi tako. Uprava lista Vam bo za to hvaležna! Položnice v to svrhu smo priložili vsem starim kakor tudi vsem novim naročnikom v številki 50 «Kmetškega lista».

Ureditev agrarnih odnošajev v Južni Srbiji, Crni gori in severnih pokrajinah. Beograjski listi poročajo, da bo po ureditvi agrarnih odnošajev v Dalmaciji in Bosni v najkrajšem času urejeno vprašanje agrarne reforme tudi v Južni Srbiji in Crni gori. Ministrstvo za kmetijstvo je že predložilo gospodarsko-finančnemu odboru ministrov načrt tozadavnega zakona s pravilnikom za njegovo izvrševanje. V najkrajšem času bo predložen imenovanemu komitetu (odboru) ministrov tudi zakonski osnutek za končno ureditev vprašanja agrarne reforme v naših krajih.

Konec slovenskih časopisov na Primorskem. Tržaški listi poročajo, da sta urednika »Novega lista« in »Hrvatskega pučkega prijatelja« dr. Besednjak in dr. Bitežnik, potem ko sta bila lista ustavljena, odpotovala v inozemstvo.

Največjo izbiro

Kuhinjske posode, in to aluminijaste, železne in emajlirane, različnih kvadratov in barv, po najnižji ceni, nudi tvrdka z železino

Stanko Florjančič
Ljubljana, Sv. Petra c. št. 35

Zakaj vse gredo v smrt. V španskem mestu Sevili je šla prostovoljno v smrt neko 21 letno dekle ker ji je fant zameril in očital slabo pisavo. Ker je bil ves njen trud zaman, da bi lepše pisala in se prikupila zaročencu, je obupala in končala življenje.

Mina raztrgala rudarja. V magnezijem rudniku Emilac pri Čačku je bil zaposlen pri zažiganju min rudar Desimir Korasić. Ko je eno izmed min zažgal, se ni pravočasno umaknil in eksplozija je rudarja na drobne kosce raztrgala.

Lovska sreča. V svojem lovišču je ustrelil te dni v okolici Belovara Vladko Nöthig dve veliki divji svinji. Ena je tehtala 230 kg, druga pa 160. Lovec je postavil svinji na trg in prodajal meso po 10 dinarjev kg.

Svojo ženo ustrelil. Priderik Kušar je bil zaposlen kot ključavničar v delavnicah državnih železnic v Mariboru. Lansko leto je poročil Ano Kovačevo iz Šobra. Mladi delavec je imel ženo rad, ona se ga je pa kmalu naveličala in se hotela ločiti. Stanovala je pri svoji materi v Šobru nad Kamnico, ločeno od moža. To je pa dovedlo moža do zločinskega sklepa. Žena, ki je bila zaposlena kot tkalka v Huterjevi tovarni v Melju, je odšla v terek preteklega tedna z doma na delo. Mož ji je šel nasproti ter jo v Kamniškem jarku ustrelil v srce. Ko je padla, jo je pričel strastno poljubovati, nato je pa pobegnil v gozd.

Samomor Slovenke v Sarajevu. V terek preteklega tedna se je zastupila v Sarajevu služkinja Frančiška Žeber. Špila je večjo količino octove kisline in posledicam kmalu podlegla. Menda je vzrok samomora tudi nesrečna ljubezen.

Novi vreli naftje v Bosni. Ko so te dni vrtali na ozemlju kakanjskega rudnika v Bosni, da doženejo, če se nahajajo v tamošnji okolici premogovne plasti, so naleteli na večje množine nafte. Rudniška uprava je naročila nove stroje za vrtanje v še večjo globino. Ozemlje hočejo navrtati najmanj tisoč metrov globoko, da preiščejo ves teren, če se bo izplačalo pridobivanje nafte.

Vsled opeklina je umrl trileten fantek Mihaela Ferliča v Kozjem. Stariši so ga pustili samega v hiši pri peči, pa se mu je vnela oblekca. Letel je goreč iskat starišev, kateri so bili pri gospodarskih poslopih. Mati ga je povajjala po snegu, da je pogasila ogenj, ga nesla takoj k zdravniku, ko pa prišla domov, ji je umrl.

Na pet let težke ječe je bil obsojen pred mariborskim senatom treh sodnikov 22letni delavec Franc Klobasa, ki je oktobra lanskega leta ubil v Oseku v Slovenskih Goricah posestnika Franca Vogrina.

Milijonarja so aretirali. V Čačku so orožniki aretirali znanega bogataša in milijonarja Nikolaja Nikolića, bivšega predsednika Čačanske štedionice. Menda je Nikolić povzročil primanjkljaj 6 milijonov dinarjev.

Vnotranjosti ladje se je uobil. V šibeniško luko je pripil francoski parnik »Picardie«, da naloži 7000 ton maveca za Kitajsko. Kapitan ladje Guilermits je pri pristanku padel tako nesrečno 11 m globoko v notranjost ladje, da je obležal na mestu mrtev.

Cestni valjar za logaški cestni okraj je prispel te dni na kolodvor na Rakeku. Valjar je težak 12.000 kg in je stal 230.000 dinarjev. Izdelan je bil v Skodovih tovarnah na Češko-slovaškem. Vsak cestni okraj bi moral imeti tak valjar za popraviljanje in utrjevanje cest da bi posipane ceste z debelim gramozom ne ovirale prometa.

Člani Brezalkoholne produkcije bodo odslej dobivali vse tri prodajalkoholne liste v Sloveniji: Prerod, Mladega junaka in Jutrzanjo zarjo stajno brezplačno. Kdor zeli pristopiti kot član(ica), dobi vsa pojasnila brezplačno pri brezalkoholni produkciji v Ljubljani, Komenskega ulica 36, tel. št. 3361.

Občni zbor Odseka za peruninarstvo Kmetijske družbe v Ljubljani. Z ozirom na okoliščine, da se nahaja večina članov odseka v bivši mariborski okolici, se je določilo, da se vrši občni zbor odseka v Celju, in sicer na Svečnicah, 2. februarja 1931, točno ob šestih dopoldne v hotelu Evropa. — Spored: 1. Otvoritveni nagovor predsednika. 2. Poročilo tajnika in blagajnika. — 3. Naloge odseka. Poročevalac g. Kafol iz Ljubljane. 4. Predavanje o rjavi štajerski kokoši. Predava g. I. Gosak, šolski upravitelj iz Teharjev. 5. Debata o tej kokoši. 6. Volitev novega odbora. 7. Določitev članarine pri odsekih kmetijskih podjetij. 8. Slučajnosti. — Na občnem zboru se bo razpravljalo zlasti vprašanje nabave jajc za valenje od rjave štajerske kokoši. Zborovanja se lahko udeležijo tudi nečlani. — Tajnik.

Hudo zaprtje, katar debelega črevesa, napenjanje, motenje v želodcu, odvajanje krvi, lenivost jeter, zlato žilo, bolečine v kolku od strani naravna »Franz-Josef-grenčica« — zjutraj in zvečer majhen kozarec. Zdravnikistokovnjaki izpričujejo, da »Franz-Josef« v lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovodah učinkuje brez bolečin celo pri dražljivosti črevesa. »Franz-Josef-grenčica« se dobiva v vseh lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

Miroljubna Amerika. Ameriški parlament je dovolil pretekli teden 74.300.000 dolarjev kredita za izpopolnitev vojnega brodogradnje. Iz tega denarja bodo zgradili eno matično ladjo za letala, eno križarko, štiri podmornice in 130 letal.

Vse omožene ženske bodo odpustili iz državne službe. Rumunska vlada je napravila načrt zakona, po katerem bodo odpustili iz državne službe onega zakonca, ki prejema višjo plačo. Pred grozečim odpustom se hoče uradništvo zavarovati na ta način, da je vložilo že 273 zakonskih parov prošnje za ločitev zakona samo v Bukarešti.

Svoji ljubici odgriznil nos. Orožniški podnarednik Velimir Topalović iz Subotice je na pravoslavno Silvestrovo noč šel na obisk k svoji ljubici. Ker je dekle fanta zavrnilo, je ta razburjen skočil k nji in ji odgriznil nos, rekoč: Če nočeš biti moja, tudi od nikogar drugega ne boš. Ljubico so vso krvavo odpeljali v bolnico, zaljubljenega orožnika pa v zapor.

Mogoče ste tudi Vi med tisti mi, ki Vas moramo ponovno prositi, da nam zanesljivo sporočite vse naslove Vaših sosedov, katerim želite, da se pošlje »Kmetijski list« na ogled. V to svrhu smo Vam priložili v številki 49 potrebno dopisnico. Skrbite tudi Vi po svoji moči kot star naročnik, da se v prihodnjem letu število naših naročnikov podvoji.

Mrzel val na vzhodu. Ruski listi poročajo, da je zajel vzhodni del evropske Rusije in Sibirijo izredno mrzel val. Ponekod je padla temperatura pod 60 stopinj mraza. V snegu je obtičalo po raznih krajih države 74 vlakov. Zaradi hude zime so morali v mnogih krajih prekiniti ves železniški promet. Tudi po Kitajskem in Japonskem divjajo hudi snežni viharji.

Nesreča avtomobila. Avtobus napoljen s potniki je strmoglavil v reko Emajagi v bližini estonskega mesta Tartua. Vsi potniki so utonili.

Prebivalstvo Rusije. Po izjavah predsednika sveta ljudskih komisarjev (ministrov) v Moskvi ima Rusija 161 milijonov prebivalcev. Leta 1925 jih je imela le 140 milijonov. Vsako leto naraste število ruskega prebivalstva za tri in pol milijona.

Okamenelo drevje. Blizu naselbine Fort Murray v severni Ameriki so nedavno izkopal več dobro ohranjenih dreves, o katerih domnevajo učenjaki, da so rastla v teh krajih pred več milijoni let. Dr. Bailey pravi, da so tam rastla taka drevesa že mnogo prej, predno je nastal premog. Preiskava lesa z drobnogledom je pa baje dokazala, da pripadajo okamenela drevesa neki vrsti, ki je v poznejših časih še rastla na Japonskem. Iz te okolnosti, če je točna, bi se dalo sklepati, da sta bili nekdanj Amerika in Azija ena celina.

Nov potresni sunek v Mehiki. V mestu Cuelapava je nastal preteklo nedeljo nov močan potresni sunek okoli 10. ure dop. v trenutku, ko so bili zbrani ljudje v cerkvi. Vsled potresa se je porušil 40 metrov visok zvonik. Ogromna množina kamena se je zvrnila na cerkev, ki je pokopala pod razvalinami 70 ljudi.

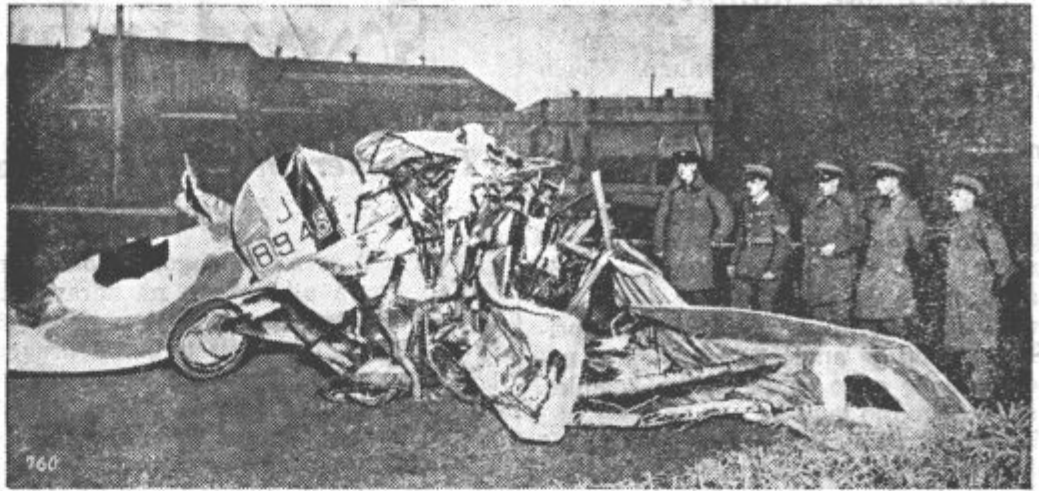
Huda zima v Španiji. Na Španskem je nenadoma nastopila zelo ostra zima. Temperatura je padla na 17 stopinj pod ničlo. Mnogo ljudi je zmrznilo. Močno se razširja tudi španska bolezen.

Kaznjenci so se uprli v kaznilnici Koronovo na Poljskem. Okoli 400 jetnikov je protestiralo proti slabi hrani, razbili so celice in navalili na jetniške paznike. Nekaterim kaznjencem se je posrečilo uiti, druge je pa pomagalo ukrotiti vojaštvo in gasilci, ki so z vseh strani brizgali vodo v jetniške celice.

Število prebivalstva Češkoslovaške. Po podatkih ljudskega štetja, ki se je vršilo te dni v Češkoslovaški republiki, znaša število prebivalstva 14.723.234. V desetih letih se je prebivalstvo republike pomnožilo za 1 milijon 115.859 ljudi ali 8,20%.

Ognjeniki oživljajo. V Argentini je pričelo z močnim potresnim sunkom bruhati več ognjenikov. Iz treh vulkanov se vali lava, pepel in dim. Potres je uničil več človeških naselbin in zahteval tudi mnogo človeških žrtev. Nad mestecem Cobres je začelo padati ponoči goreče kamenje in vroča voda. V strahu so ljudje bežali iz hiš. — Tudi znani ognjenik Popocatepetl v Mehiki je pričel bruhati. V celi njegovi okolici je promet ustavljen.

Zemeljski plaz zasul 5 otrok. V dolini gornjega toka reke Rhone v Švici se je utrgal velik plaz zemlje in zasul pet deklic, ki so se v istem času nahajale na kraju nesreče. Štiri deklice so bile mrtve, peto so pa še živo odkopali.

Letalska nesreča na Angleškem.

V gosti megli je trčilo nad mestom North-Weald prometno letalo ob vojno letalo. Prometno letalo se je pa kmalu vjelo in prišlo v ravnotežje, vojno letalo pa je padlo na tla in se razbilo. Pilot vojnega letala je mrtev. Slika nam kaže razvaline razbitega letala.

Letošnji književni dar Kmetijske Matice.

(Dopis našega naročnika - kmeta.)

Pred nekaj dnevi sem prejel knjige Kmetijske Matice za leto 1930. Najprvo mi je padla v oči lepo opremljena, 192 strani obsegajoča knjiga »Ljudska astronomija«. Hitro sem jo prelistal in takoj uvidel, da podobnih knjig naša založništva že več desetletij niso izdajala. Slovenski kmet zato ni imel prilike, poučiti se o nebesnih prikaznih in o gibanju nebesnih teles, čeprav mu je zanimanje za te pojave že nekako prirojeno. — Knjigo krase številne slike ter dve karti, t. j. zvezdna severna polute in obzorna. Kljub naravnosti učeni vsebini je knjiga pisana tako poljudno, da jo mora vsakdo razumeti; zato v polni meri zasluži naslov »Ljudska«. Oprema in papir sta odlična. Že sama ta knjiga je vredna 30 Din in bi jo za ta denar v danih razmerah noben založnik ne stavil na trg. — Druga knjiga nosi naslov: »Dvig uboge gmajne.« Je to zgodovina slovenskega, hrvatskega in srbskega kmeta od njihove naselitve v današnjih deželah pa do osvoboditve in ujedinjenja. Vsa težka borba našega kmetijskega stanu, ki jo je tisoč let bojeval jugoslovanski kmet, da se je končno dokopal do svobode, je v tej knjigi tako živo in prikladno popisana, da jo čita človek z zanimanjem in užitkom, kakor najbolj lepo zgodovinsko delo, važno za vsakogar, za nas kmete pa dvakrat važno: Saj je zgodovina našega stanu, zgodovina nas samih. — Tretja knjiga nam prinaša povest »Cesto«. Snov je vzeta iz naših krajev, iz našega ljudstva in iz časov tik pred, med in po svetovni vojni. Podaja nam trpko usodo človeka, ki zgubi kmalu po svojem rojstvu mater in rodno domačijo, pa tudi očeta, ki se zanj ne meni. Mladenč živi življenje revnega a pridnega študenta, gre po maturi na Dunaj študirat za inženirja, mora na vojsko, ki jo kljub težki rani srečno preživi, in postane med tem celo inženir, a ga pri povratku v rojstvo vas ubijejo domačini, ko hoče prepričati krvavo obračunavanje med domačini. Kakor rdeča nit se vleče skozi celo povest nesrečna usoda glavnega junaka: oropan doma in ljubezni starišev, zrejen ob grenki skorji tužega kruha, nesrečen v svoji mladeniški ljubezni, se junaško otrese vseh slabosti, hoče postati mož in si nazaj pridobiti od očeta zapravljeno domačijo. Toda nemila usoda človeka s ceste ga vendar uniči. — Zelo lepa povest, ki bo prav gotovo ugajala vsem bralcem. — Četrta knjiga je koledar, ki se po odličnih člankih sam hvali. Zelo važna pa je tudi njegova vest, da je naročnina Kmetijske Matice za prihodnje leto znižana na 20 Din. — Globoko hvaležni moramo biti tovarišem, ki nam leto za letom prekrbijo za ta malenkosten denar tako knji-

ževno darilo. Dolžnost nas vseh pa je, da smo vsi brez izjeme naročniki Kmetijske Matice. Le tako zamore naša književna družba izdajati le take in še boljše knjige. Na delo torej: Vsak naročnik »Kmetijske lista« bodi tudi naročnik Kmetijske Matice! A. K.

Za um in razum.

Z današnjo številko pričnemo nov oddelek in bomo poslej v njem redno prinašali poučno zabavno snov, ki bo cenj. čitateljem širila obzorje in nudila dokaj koristnega razvedrila.

Uredništvo.

Priroda je knjiga samih čudes in kdor zna brati v njej, bo izvedel vsak hip kaj zanimivega in presenetljivega. Eno izmed mnogoterih takih čudovitosti so brez dvoma velikani v rastlinskem svetu.

Rastlinstvo je že nevajenemu opazovalcu nekaj pestrega. Samo pomislite: od preprostega (vsaj nam se tako zdi!) mahu in lišaja, ki prerašča skalovje, gozdna tla in tu in tam pokriva lubje orjaških debel, pa do vitke jelke ali orjaškega hrasta, — kakšna dolga pisana vrsta rastlinja je vmes! Kljub temu z našimi drevesnimi velikani še ni izžrpana tvorba sila majke prirode. V Mehiki raste na pokopališču Santa Maria del Tule velikanska cipresa. Nje deblo je visoko 32 m in meri v obsegu 31 m. V višini 6 m se razcepi v več vrhov. Obseg te skupne drevesne krone znaša 132 m.

V Avstraliji raste eukalyptus, drevo, ki je visoko do 156 m, prve veje pa nastavi v višini 100 m. To drevo ima neverjetno hitro rast, kajti v 18 letih že doseže višino 30 m.

Poleg teh je še mnogo raznih drevesnih vrst, ki dosežejo nad stometrsko višino in tudi temu primerno debelino. Še bolj čudno in presenetljivo je dejstvo, da dožive nekatera drevesa vprav bajno visoko starost!

Zamislite se v tisto davno prošlost, ko je po Palestini hodil in učil Kristus, ko so se odigravali oni dogodki, ki se jih kristjani vsako leto spominjamo o božičnih, velikonočnih in binkoštnih praznikih! Kako silno daleč v minulosti je že to in kaj je medtem svet vse doživel! In vendar še danes raste in živi — drevo, ki je bilo ob Kristusovem času staro že čez tisoč let. Ta častitljiva očakinja v rastlinstvu je stara tisa na pokopališču v Yorkshire-u na Angleškem. Živela je torej ne le za Kristusove dobe, ampak že davno prej in njen začetek sega nekako v dobo, ko so Hebrejci zasedli Palestino in je Mojzes prejel na gori Sinaj deset zapovedi.

Ali ni tedaj res čudovit rastlinski svet, ki nas obdaja, čudovita in vedno živa priča matere Prirode in njene neusahljive življenjske sile? Thi.

Pisemske znamke.

V vsakdanjem življenju se za pisemske znamke navadno prav malo menimo. Včasih pač ta ali oni pogleda na znamko, da vidi, odkod je pismo, navadno pa se ne zgodi niti to. Vendar pa se plete okoli pisemskih znamk tudi marsikaj lepga in prijetnega.

Še v začetku 19. stoletja so bila pisma zelo draga. Takrat še ni bilo železnic in so pošto vozili s konji. Takrat so računali pristojbino za pismo po razdalji: kolikor daljšo pot je pismo premerilo, toliko večja je bila pribina. Šele l. 1830. je angleški minister za pošto vpeljal nizke cene za pisemske znamke. To pa se je dogodilo tako-le:

Minister za pošto Rowland Hill je nekoč potoval po deželi. Ko se je v neki podeželski gostilni ustavil, da nakrmi svoje konje in okrepiča tudi sebe, je stopil v hišo pismonoša, ki je prinesel pismo za domačo deklo. Dekle je pismo vzelo v roke, ga ogledalo od vseh strani, potem pa ga je vrnila pismonoši, češ da ne more plačati visoke pristojbine, ki je znašala 2 šilinga. Ko pa je pismonoša odšel, je povedala neznanemu ji ministru Hillu, kako je stvar. Povedala mu je, da ima ženina, ki ji večkrat piše in ona njemu, a zaradi visoke pristojbine sta se dogovorila za posebna znamenja, ki jih napravljata na ovoj. Tako se sporazumeta, ne da bi jima bilo treba plačati visoko pristojbino.

Ta novica je dala ministru Hillu povod, da je vpeljal pisemske znamke po nekdanjih 5 krajcarjev ali 10 vinarjev (par). Znamke je bilo treba plačati naprej in jo prilepiti na pismo.

Zanimiva je tudi vsebina »ljubezenske znamke«. Ta stvar je pa taka:

L. 1918. je dala poštna uprava na Švedskem precej znamk, katerih vrednost je bila previsoka, prekolekovati ali prežigosati na nižjo vrednost, ki so bolj »šle«. Tako so znamke, kjer je bilo natisnjeno število »25«, prežigosali na »12«. Pri žigosanju pa se je zgodilo, da so na nekaj polah žigosali stare znamke narobe!

Ena od teh napačno oziroma navpično žigosanih pol je zašla tudi v mesto Guliksberg. Tam je živel mlad kmet, ki je obljubil svoji nevesti, da ji bo vsak dan pisal in je zato kupil kar celo polo znamk. Počasi je spravila nevesta skupaj 30 pisem, ki so bila vsa frankirana s tistimi znamkami. To so zvedeli tudi zbiralci znamk in neki zbiralec je plačal nevesti za vsako znamko po 200 švedskih kron, torej skupaj 6000 kron, kar je bila že prav lepa dota.

* * *

Tokio — mesto študentov.

Tokio je glavno mesto Japonske. To mesto ima okoli 2 milijona prebivalcev, med temi pa je okoli 300.000 študentov. To se pravi z drugimi besedami: vsak sedmi prebivalec tega mesta je študent.

Ko se šolsko leto začne ali pa konča, mora železniška uprava pripraviti vedno po več posebnih vlakov, da to množico mladih ljudi pripelje skupaj oziroma odpelje domov. To veliko število študentov pa si tolmačimo s tem, da je na Japonskem za mladega moškega silno težko dobiti kakšno službo, če nima spričevala, da je obiskoval vseučilišče. Pri tem pa je precej vseeno, ali mladi fantje res kaj znajo ali pa nič — glavna stvar je spričevalo.

Šolsko leto se začne na Japonskem z aprilom. Takrat se vselej vname med fanti hud boj, kdo bo na vseučilišče sprejet in kdo ne. Na Japonskem je namreč malo visokih šol in zato so sprejemni izpiti zelo strogi.

**Vsak kmet mora biti naročnik
KMETIJSKE MATICE!**

Gospodarstvo

Toplomer in bolezn domačih živali?

Večkrat se mi je dogodilo, da so mi pripeljali konja ali govedo na zdravniški pregled iz bojazni, da je žival nevarno zbolela. Pri preiskavi često nisem našel drugega kot navadno motenje prebave, lahko prehlajenje ali kaj podobnega, ne da bi žival kazala povišano telesno toplino. Taka obolenja se dajo s primernim negovanjem in pravilnim krmljenjem kmalu ozdraviti. Živinozdravniška pomoč v takih slučajih torej ni tako neobhodno in nujno potrebna, kot si to dotični posestnik živali predstavlja.

V drugih slučajih so mi pa prignali celo z oddaljenih krajev bolno žival, ki je imela visoko vročino, meneč, da ne gre za nevarno bolezen. Dolgo pot je žival, ki je poleg tega mogoče že par dni bolehalo, zelo zmučila in posledica tega je bila včasih usodepolna. Tu je bila strokovna pomoč že na domu nujno in res potrebna.

Če bi imel vsak živinorejec zdravniški toplomer ali termometer za merjenje telesne toplote pri roki, bi mu bilo lahko pogoditi, kaj je v posameznih slučajih bolezn za storiti. S pomočjo toplomera bi dognal, če je bolezen nevarna in živinozdravniška pomoč nujno potrebna ali ne.

Povišanje telesne toplote čez normalno mero je vedno znak, da je bolezen resna in da je bolezenski proces zajel že celo telo. Skoraj vse kužne bolezn povzročajo povišanje telesne toplote, ravnotako gnojne rane in druga vnetja, ki so često skrita v telesu. Večinoma pa se take bolezn takoj v začetku ne razvijejo z vidnimi znaki, temveč se isti pokažejo kasneje, ko je zdravljenje že težavnejše. V začetku opažamo le, da žival slabeje žre in da je bolj klavrna, kar se pa dogaja tudi pri brezpomembnih, lažjih motnjah prebave ali malem prehlajenju. Nevarnost bolezn nam očitno pokaže šele toplomer.

S toplomerom se lahko takoj ugotovi, če je telesna toplina povečana in bolezen nevarna, če je treba potem odstraniti bolno žival od drugih, da se ne bi od nje okužile, če je živinozdravniška pomoč nujno potrebna ali ne itd. Tudi ako je bolezen že napredovala, je n. pr. pri pljučnici koristno meriti vsak dan parkrat temperaturo, da se na ta način opazuje potek bolezn in ukrene potrebno za daljno zdravljenje. Zelo važno je n. pr. tudi, da se po prestani bolezn ugotovi, če je žival že toliko ozdravela, da nima več povišane toplote, kar se brez toplomera ne da nikakor sigurno dognati. Večkrat je gospodar prepričan, da mu je konj že ozdravel, ker je pričel dobro jesti, pa ga napreže. Drugi dan pa se bolezen ponovi v še hujši obliki, ker je bil samo na videz zdrav. S toplomerom bi pa z gotovostjo lahko dognal, da konj še ni za delo in bi se obvaroval nove škode.

Toplomer je torej najboljši, najenostavnejši in najzaneslivejši instrument v presojanju bolezn, pa najsibo pri ljudeh ali živalih.

Tak toplomer ali maksimalni termometer, ki se rabi pri ljudeh in živalih za merjenje telesne toplote, ima to lastnost, da živosrebrna nitka pri segrevanju leže do gotove višine navzgor, pri ohlajenju pa ostane na istem mestu, se torej ne skrči kot pri navadnih toplomerih za merjenje zračne toplote. Na toplomeru je načrtana lestvica toplotnih stopinj in sicer navadno od 35 do 42 stopinj. Vsaka stopinja je razdeljena na 10 črt.

Telesna toplota se meri pri živalih na ta način, da se toplomer vtakne zadaj previdno

v črevo in ga pusti na mestu kake 2 minute. Dobro je toplomer nekoliko namazati z mastjo, da je bolj spolzek in da se ne bi ranilo črevesa. Nato se toplomer izvleče, obriše s krpico in pogleda, koliko kaže. Da bi se toplomer zopet lahko uporabljalo, je treba živosrebrno nitko spraviti nazaj na najnižjo točko, ker se sama, kakor rečeno, ne skrči. Zato je treba parkrat krepko v velikem loku zamahniti s termometrom od zgoraj navzdol, slično, kakor zamahnemo, če cepimo drva. Kratko tresenje toplomera z eno roko ob drugo je škodljivo, ker se rada pretrga živosrebrna nitka, ali celo poškoduje cevka.

Vsaka žival ima svojo stalno telesno toplino. Mlade živali iste vrste imajo nekoliko višjo nego stare (n. pr. sesajoče živali višjo kakor odrasle), zjutraj je temperatura vedno nižja kot zvečer, toda to so le male razlike. Normalna temperatura konj znaša 37,5—38,5, goveda 37,5—39,5, svinj 38—39,5 in kokoši 41—42 stopinj. Kar je čez to mero, je znak bolezn. Čim višja je vročina, tem hujše in nevarnejše je obolenje. Te normalne temperature naj si vsak bralec dobro zapomni ali prepíše, da jih bo imel vedno pri roki.

Maksimalni toplomer stane okoli 30 Din. Dobi se ga v drogerijah in lekarnah in se za živali lahko uporablja isti kot za ljudi.

Toplomer se mora po uporabi najprvo umiti v vodi, nato pa še obrisati s cunjico, namočeno v špiritu ali močnem žganju, da se prepreči prenašanje bolezenskih kali na druge živali ali celo človeka.

Kakor vidite, bi moral vsak umni živinorejec imeti svoj toplomer, da bolezen pravočasno spozna in se obvaruje nepotrebnih stroškov. Služil mu bo kot verni svetovalec pri boleznih ljudi in živali. Mali izdatek za nabavo termometra se mu bo bogato izplačal.

Živinozdravnik S. Arko.

* * *

Samopomoč pri goveji živini v žabnici.

Pred par leti se je na občnem zboru živinorejske zadruga v Žabnici ustanovila »Samopomoč« pri goveji živini. V ta namen je občni zbor izvolil komisijo štirih mož, ki bodo odločevali, oziroma ocenjevali živino v slučaju prisilnega zakola. Sklenilo se je tudi, da mora pred zakolom pregledati bolno žival živinozdravnik, če je žival neozdravljiva in če je meso sploh užitno.

Cene so se določile tako-le: Za neporabno meso Din 10'— za kg, za porabno meso pa od Din 10'— naprej in največ do Din 15'—. Slučaji v preteklih letih so bili sledeči: 1) revmatizem, gobe na mehuru, žebelj proti srcu, zamotana čreva, krvomočnost, splošna oslabeleost, 2) vnetje. Zadnji slučaj je bil najtežji. Na en dan so poginile posestniku Kuraltu tri krave. Slučaj je bil nenavaden. Gospodar je dal nič hudega sluteč prenoviti hlev. Odstranil je slamnato streho in les. Hlev je bil par dni odkrit, da so mogli tesarji postaviti novo ostrešje in dokler niso pripeljali opeke. Med tem časom je pričelo deževati in deževnica je pronicala skozi zid, krave so jo pa s slastjo lizale. V par urah po tem so tri krave poginile, četrto so pa komaj rešili. Težko prizadeti kmet je bil seveda tudi deležen podpore in osrečen po Samopomoči. Od 240 prijavljenih glav živine po članih Samopomoči jih je prišlo 11 pod zasilni zakol.

Mnogo dobrega je storila »Samopomoč« težko prizadetim kmetom, lajšala nesrečo in omilila gospodarsko zgubo. Veliko socialno nalogo izvršuje ta ustanova, pa tudi veliko jih obvarje težkih gospodarskih zgb. Nihče ne ve, koga zadene nesreča in če ista pride,

je član Samopomoči ne občuti v vsej njeni grozoti in pogubnih posledicah. Zato so vsi oni, ki so dobili že kdaj podporo, najvnetejši zagovorniki medsebojnega pomaganja v opisani obliki.

Nekateri so se pa le našli, ki so imeli ves čas zdravo živino, ki so se spodbijali nad nekaterimi točkami »Samopomoči«, ne da bi pomislili, da tudi njih lahko zadenejo podobne nesreče in da bi jim v takih slučajih ravno tiste točke pravil najbolj koristile.

Sliši se, da nameravajo nekateri celo odstopiti od te prekoristne in dobre ustanove. To mi da povod, da pozivljam vse tiste, naj dobro premislijo, kaj je samopomoč in kaj združeni z lahkoto premoremo in kaj je za posameznika težko popravljiva nesreča.

Proč s sebičnostjo!

Če so bile kake nepravilnosti po mnenju nezadovoljnih s preteklih letih napravljene, se bodo v bodoče z lahkoto odpravile, če imajo vsi združniki dobro voljo in so vneti za stvar.

Več združne misli in več skupnosti nam je potreba, pa bo vse šlo. — Vaščan.

* * *

Elektrifikacija kamniškega okraja.

Na praznik Sv. treh kraljev se je vršilo v Komendi lepo uspelo zborovanje kmetov, ki ga je sklical sreski poglavar gospod dr. Ogrin, da se razpravlja o vprašanju elektrifikacije kmečkih občin kamniškega okraja. Zborovanje je bilo izredno lepo obiskano in je pričalo, kako pereče je vprašanje, ki je bilo na dnevnem redu. Od banske uprave sta se udeležila zborovanja gg. inž. Fr. Miklavc, ravnatelj KDE in uradnik inž. Rueh, ki sta poročala o banovinskem elektrifikacijskem načrtu in o načinu izvedbe elektrifikacije.

G. inž. Miklavc je dejal med drugim, da bodo morale občine same prispevati k stroškom omrežja. Najprej je pa treba v vsaki občini ugotoviti konzum električne sile, ker bo od tega odvisen prispevek. Za porabo 2000 kv. ur bo znašal prispevek kakih 5000 Din., za 15.000 kv. ur pa 8000 Din itd. Tekom prihodnjih mesecev bo zgrajen v Črnučah veliki transformator. Od tu se bodo potem gradili stranski vodi.

Po zaključeni debati se je izvolil širši odbor 18 članov, katerega tvorijo večinoma župani udeleženih občin. Iz tega odbora se bo izvolil ožji odbor 5 do 6 članov, s katerimi obuje oblastvo neposredno.

Po izčrpanem dnevnem redu je predsednik zaključil lepo uspelo zborovanje.

* * *

Šesttedenski kmetijski tečaj v dravograj-skem okraju. Kakor lansko leto, se vrši tudi v tekočem letu 1931. 6-tedenski zimski kmetijski tečaj v okraju, in sicer od 20. januarja do 22. februarja t. l. z razliko, da se tečaj vrši v drugi občini, t. j. v Vuhredu. Slavnostna otvoritev tečaja se vrši 20. januarja t. l. točno ob 2. uri popoldne v prostorih osnovne šole v Vuhredu. Tečaj priredi kr. banska uprava v Ljubljani sporazumno s sreskim načelstvom v Prevaljah, odnosno pristojnim kmetijskim referentom, na podlagi zakona o pospeševanju kmetijstva. Na tečaju se bo poučevalo sledeče predmete: Položaj kmetijstva v okraju, Travnništvo, Prašičjereja, Perutninarstvo, Poljedelstvo, Sadjarstvo, Zatiranje sadnih škodljivcev, Uporaba umetnih gnojil, Zadrugištvo, Gozdarstvo, Higijena, Kmetijsko računstvo, Kmetijski zakoni, Kmetijsko knjigovodstvo, Vrtinarstvo, Čebelarstvo. Ker je omenjeni tečaj velikega gospodarskega pomena, je želeli, da bo s strani kmetskega prebivalstva iz vseh bližnjih občin obisk zadosten. Obisk tečaja se

priporoča tudi gospodinjam in dekletom, ker so gotove ure posvečene tudi gospodinjstvu, kar je razvidno iz načrta, ki je na vpogled pri županstvu odnosno pri šolskem vodstvu. Da bo uspeh popoln, se priporoča vztrajen obisk vseh predmetov tečaja.

Kmetijsko nadaljevalni tečaj v Nedelci (Turnišču) se vrši od 11. januarja do 19. februarja 1931. Tečaj vodi g. inž. B. Wenko.

Dražba kož divjadi se vrši nepreklicno 26. t. m. na velesejmu v Ljubljani. Vsi posestniki divjih kož naj pošljejo svoje blago nemudoma na naslov: »Divja koža« Ljubljana — velesejem. Kot kupci so se napovedale mnoge inozemske tvrdke. Čim več blaga bo zbranega in čim boljša bo povprečna kakovost kož, tem višje cene se bodo mogle doseči.

Sejmi.

- 25. januarja: Radeče pri Zid. mostu, Blagovica, Gomilnica, Artiše, Slov. gradec, Studenec, Koprivnica, Dol. Lendava.
- 26. januarja: Vinica, Litija, Vojnik.
- 29. januarja: Rajhenburg, Št. Jur ob Taboru.
- 30. januarja: Rakek.

Valute.

Dati moramo za:

1 nemško marko	Din 13-45
1 švic. frank	Din 10-94
1 avstrijski šiling	Din 7-96
1 angleški funt	Din 274-50
1 ameriški dolar	Din 58-50
1 francoski frank	Din 2-22
1 češkoslovaško krono	Din 1-68
1 italijansko liro	Din 2-97

Kdor želi otvoriti brezalkoholno gostilno, pa se boji ovir, ki se mu od raznih strani delajo in ne ve, ali bi se mu to izplačalo, naj se obrne na Brezalkoholno produkcijo v Ljubljani, Komenskega ulica 36, kjer dobi vsa potrebna pojasnila brezplačno. V Dravski banovini je že nad 120 brezalkoholnih gostiln.

Brezobrestna posojila

za zidavo hiš, za nakup hiš in pose-tev, za prevzem hipotek na hišah in pose-tvih dajo svojim članom

„Jugrad“

Jugoslovan-ka gradb- na in kr- dit- a zad- uga
v z- s- o- z- v- L- u- b- j- a- n- i. W- o- f- o- v- ul- ca- š- t- e- v- 10- I-

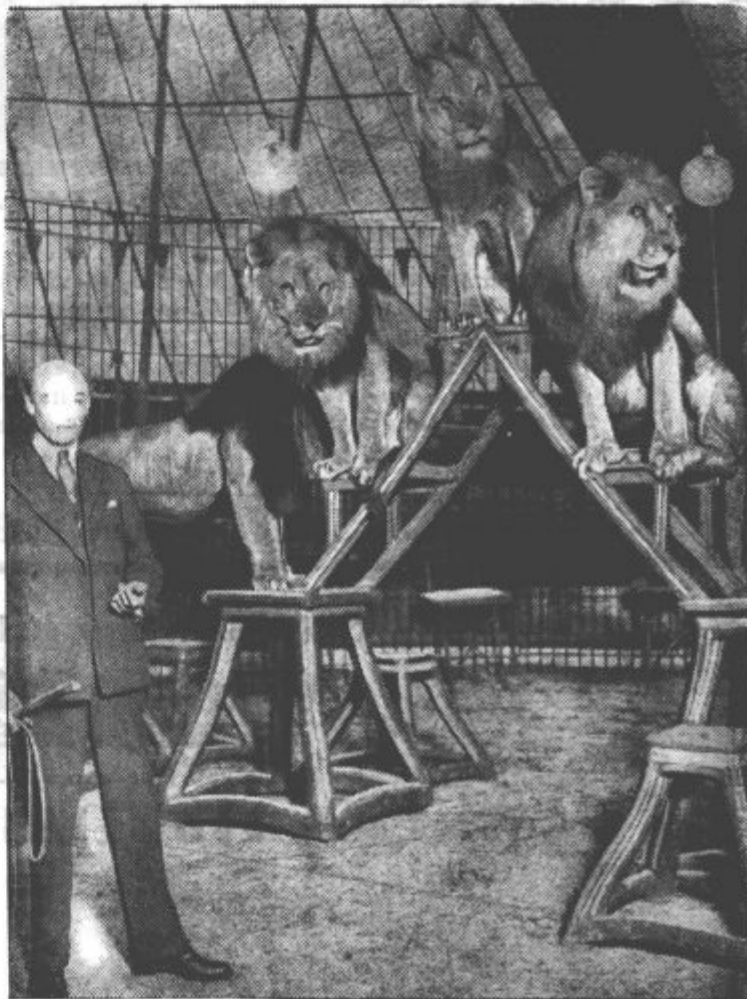
Pravila proti plačilu Din 5⁰⁰ v znakmah. Za odgovor prosimo znakmo.

Uradne ure od 8-12 in od 14-18.

Kmetje!

kupujte pri tvrdkah, katere inserirajo v

Kmetškem listu.

Parlamentarec v kletki pri levih.

Član angleškega parlamenta John Clarke je ostro nastopil proti postavi, po kateri bi bilo prepovedano živali dresirati. John Clarke pravi, da se dajo dandanes živali dresirati brez trpinčenja, in da bi to dokazal, je sam stopil v kletko med divje zveri. Ljudje so s strahom čakali, kdaj ga bodo zverine raztrgale in posebno so se bali levnje »Mine«, toda pogumnega poslanca se nobena zver ni lotila.

! Kmetijski dodatek ovci in obrtniki !

vsaki in vsaki kakšnokoli vsi
iskovine za občinske urade, zadru-
ge ali društva se obrnite zanesljivo
glede cen in solidne postrežbe na

TISKARNA MERKUR
LJUBLJANA, GREGORČIČEVA ULICA 23.

L. Mikuš

Ljubljana. Mestni trg 15

dežniki

Na malo!
Na veliko!

Ustanovljeno
1839

POLNOMASTNI,
POLMASTNI in
TRAPISTOVSKI

SIR

ima stalno v zalogi po zelo ugodnih cenah.

EKONOM

LJUBLJANA
Kolodvor-ka ul. 7

ŠIVALNI STROJI

„GRITZNER“
„ADLER“
„KAYSER“

in kolesa,
najboljši materijal,
precizna konstrukcija, krasna
oprema ter najnižja cena
so samo pri

Večletna garancija!
Pouk v vezenju brezplačen!

Jos. Petelinc, Ljubljana

ob vodl. v bližini Prešernovega spomenika

Pristopajte k Kmetijski Matici.

Pravkar je prišel iz Anglije

Lister

in se Vam ponuja za hlapca!

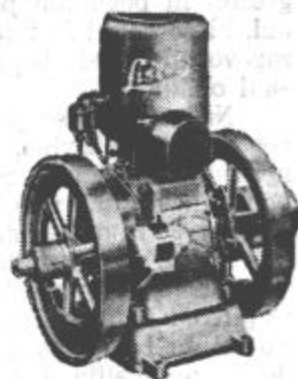
Lister Vam reže krmo, mlati in melje žito, žaga drva, črpa vodo, dviga bremena, goni sploh vse gospodarske in obrtniške stroje brez prestanka, vedno z enako močjo. Svoje delo opravi v najkrajšem času in nadomesti celo vrsto delavcev.

V službi je zvest, vstrajen in dela neprestano pri največjem naporu vsaj 20 let!

Bolan ni nikoli, je močan, tih in prime za vsako delo.

Zadovoljuje se s trdim ležiščem kjerkoli in ne rabi več kot nekaj žlic bencina na uro za delo, ki ga opravi jako močan konj. Le enkrat ga je treba kupiti, potem je Vaš, dela Vam skoraj zastoj in se Vam tisočkrat izplača.

Lister-motor, ta najcenejša delovna moč je vedno na razpolago pri trdki

Franc Stupica

železnina in zaloga poljedelskih strojev
v Ljubljani,

Gospodarska cesta št. 1.

Gospodarji!

Gnojite z

APNENIM DUŠIKOM

Ta tvornica proizvaja istotako mešano umetno gnojilo »NITROFOSKAL - RUSE«, katero sestoji iz apnenega dušika, superfosfata in kalijeve soli. Kdor z Nitrofoskalom gnoji, gnoji istočasno z dušikom, fosforom, kalijem in apnom ter si prihrani večkratno trošenje umetnih gnojil. — Stalna zaloga pri

TVORNICA ZA DUŠIK d. d. RUSE v Rušah pri Mariboru.

najfinejšim, najuspešnejšim in učinkovitim dušičnim gnojilom! Kdor gnoji z apnenim dušikom, gnoji istočasno z dušikom in apnom. — Informacije o upotrebi in množini, rentabilnosti, kakor tudi o nabavnih pogojih, cenah, skladiščih in uspehih apnenega dušika daje

EKONOMU, Ljubljana, Kolodvorska ulica 7.

Kmetje!

Ne pomišljajte, kje boste kupili blago za Vaša oblačila, ker Vam nudi **avmača tvrdka**

A. Žlender
Ljubljana

Mestni trg števil. 22

res lepo in trpežno sukno, kamgarn in športni ševijot za moške obleke, volнено blago in pliš za plašče, svilo, baržun, barhente, belo tkanino za damsko in posteljno perilo, flanelaste in prežite odeje ter različno drugo manufakturno blago

Priznana solidne cene in postrežba

E K O N O M

OSREDNJA GOSPODARSKA ZADRUGA V LJUBLJANI
Kolodvorska ulica 7

nudi po najnižjih cenah vse vrste deželnih pridelkov, najfinejšo banaško in domačo moko, krmila, špecerijsko blago in ostale v to stroko spadajoče predmete. Velika zaloga vseh vrst umetnih gnojil, modre galice ter najboljšega trboveljskega in splitskega portland-cementa.

Oblastveno koncesionirana

šoferska šola

GOJKO PIPENB CHER

Ljubljana, Gospodarska
cesta št. 12

Zahtevajte Informacije

Zastopnike

za prodajo šivalnih strojev, separatorjev, koles, gramofonov, elektrotehničnih predmetov .t.d. pod zelo ugodnimi pogoji sprejemom.

„CENTRA“ trgovina
šivalnih strojev i. t. p.
Ljubljana,
Poštni predal 248.

Vitel (gepl)

malo rabljen, po ugodni ceni prodam
Franc Juvan
Olševk 24
pošta Preddvor.

Kovači!

Najboljši trdi in mehki koks
in kovaški premog

Vam nudi

Družba „ILIRIJA“ - Ljubljana
Dunajska cesta 46. Telefon 28-20

Denar naložite najbolje in najvarneje pri domačem zavodu

Kmetški hranilni in posojilni dom

Račun pošt. hraniln. ce št. 14.257

regist. zadruga z neomejeno zavezo

Brzgoja: „KMETSKI DOM“

v LJUBLJANI, Tavčarjeva (Sodna) ulica 1

Telefon števil. 2847

VLOGE na knjižice in tekoči račun obrestuje po 5 1/2 % brez odpovedi, pri trimesečni odpovedi po 7 % brez odbitka davka na rente

Stanje vlog nad 30.000.000 dinarjev
Rezerve nad 700.000 dinarjev

Jamstvo za vloge presega večkratno vrednost vlog

Vložne knjižice drugih zavodov sprejema kot gotovino brez prekinjenja obrestovanja. POSOJILA daje proti poroštvu, na vknjižbo in proti zastavi premičnin in vrednostnih papirjev ter dovoljuje kredite v tek. računu pod najugodnejšimi pogoji

BLAGAJNIŠKE URE: Ob delavnikih od 8 — 12 1/2, in od 3 — 4 1/2, le ob sobotah in dnevih pred prazniki od 8 — 12 1/2

Podružnici v Kamniku, Glavni trg, in v Mariboru, Slomškov trg 3

